

INZRAK

Jačanje inspekcije zaštite okoliša
radi učinkovite kontrole
praćenja kakvoće zraka i
sustava trgovanja emisijskim jedinicama
stakleničkih plinova,
kako bi se postigla bolja kvaliteta zraka
u Republici Hrvatskoj

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

 safu | SREDIŠNJA AGENCIJA ZA
FINANCIRANJE I UGOVARANJE

Ovaj projekt financira Europska unija

EKONERG

Institut za energetiku i zaštitu okoliša

EKONERG

11. INSPEKCIJSKI NADZOR

11.8 diskusija na temu članka 33. ZOZZ - primjeri iz prakse

Kao poticaj na diskusiju bit će prikazan „case study „ širenja neugodnog mirisa i dima iz nepoznatog izvora iz Istre.

11.9 Postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti

TKO?

- Poslove inspekcijskog nadzora sukladno odredbama **Zakona o zaštiti okoliša** te odredbama **Zakona o zaštiti zraka** provode inspektori zaštite okoliša MZOE

KOGA NADZIRU?

- Osobe koje su obvezne provoditi mjere i aktivnosti zaštite okoliša

KAKO?

- Nadziranjem ispunjavanja **uvjeta način rada** nadziranih osoba,
- Obavljanjem **izravnog uvida u opće i pojedinačne akte**,
- Poduzimanjem **mjera** kada se to utvrdi potrebnim u cilju sprječavanja i smanjivanja onečišćenja,

I JOŠ

- **Uklanjanja posljedica** onečišćenja okoliša

11.9 Postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti

- Poslove inspekcijskog nadzora sukladno odredbama **Zakona o zaštiti okoliša** te odredbama **Zakona o zaštiti zraka** provode inspektori zaštite okoliša **Ministarstva**.

Sukladno **članku 228. Zakona o zaštiti okoliša** u inspekcijskom nadzoru inspektor nadzire osobe koje su obvezne provoditi mjere i aktivnosti zaštite okoliša, ispunjavanje uvjeta i način rada nadziranih osoba, obavlja izravni uvid u opće i pojedinačne akte, te poduzima mjere određene ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona, kada se to utvrdi potrebnim u cilju sprječavanja i smanjivanja onečišćenja, te uklanjanja posljedica onečišćenja okoliša.

Također obavlja nadzor postrojenja za koje je propisana obveza pribavljanja okolišne dozvole te postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari u količinama koje mogu uzrokovati velike nesreće.

11.9 Postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti

U inspekcijskom nadzoru inspektor nadzire osobito:

- provedbu mjera zaštite okoliša i praćenja stanja okoliša utvrđenih rješenjem o prihvatljivosti zahvata za okoliš,
- usklađenost primijenjenih tehnika u radu postrojenja i rada postrojenja s uvjetima određenim okolišnom dozvolom,
- značajne promjene u radu ili rekonstrukciji postrojenja,
- provedbu obveza operatera u vezi izrade i provedbe mjera i aktivnosti iz Izvješća o sigurnosti,
- ispunjavanje propisanih uvjeta, aktivnosti i sigurnosnih mjera sukladno izdanim suglasnostima na Izvješće o sigurnosti,
- provedbu obveza operatera u vezi s izradom i provođenjem Politike sprječavanja velikih nesreća,
- **dostavljanje propisanih podataka i izvješća za potrebe informacijskog sustava zaštite okoliša,**
- **dostavljanje izvješća o provedenom praćenju stanja okoliša,**

11.9 Postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti

- vođenje očevidnika o stanju okoliša i dostavljanje podataka za registar onečišćivača,
- **izradu, provedbu i praćenje učinaka mjera iz sanacijskog programa,**
- **ispunjavanje propisanih uvjeta ovlaštenika za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša,**
- **primjenu standarda kakvoće okoliša,** odnosno tehničkih standarda zaštite okoliša za određene proizvode, postrojenja, pogone ili uređaje, opremu i proizvodne postupke koji mogu prouzročiti rizik ili opasnost za okoliš,
- propisno korištenje znaka zaštite okoliša za proizvode, procese ili usluge,
- provedbu ratificiranih međunarodnih ugovora iz područja zaštite okoliša.

11.9 Postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti

- **Ako inspektor u provedbi inspekcijskog nadzora utvrdi povredu** odredbi Zakona o zaštiti okoliša i propisa donesenih na temelju Zakona, **pokrenut će po službenoj dužnosti upravni postupak i nadziranoj osobi rješenjem narediti mjere** radi usklađivanja s odredbama propisanim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona s primjerenim rokom izvršenja. Ako se u inspekcijskom nadzoru postrojenja za koje je propisana obveza pribavljanja okolišne dozvole utvrdi **neusklađenost s uvjetima određenih dozvolom**, inspektori zaštite okoliša i drugi inspektori nadležni za pojedinu sastavnicu i/ili opterećenje okoliša **poduzimaju propisane mjere i u roku šest mjeseci od dana utvrđenja neusklađenosti** s uvjetima iz dozvole provode ponovni inspekcijski nadzor takvog postrojenja.
- Ako inspektor utvrdi povredu odredbi Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona **može donijeti inspekcijsko rješenje i bez saslušanja stranke.**

11.9 Postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti

Inspektor će rješenjem narediti:

- zabranu rada postrojenja, odnosno njegovog dijela i opreme i/ili obavljanja djelatnosti,
- zabranu obavljanja radnji u proizvodnom procesu,
- zabranu postupanja s opasnim tvarima,
- poduzimanje odgovarajućih preventivnih i drugih mjera zaštite okoliša od opasnih tvari,
- **u slučaju velike nesreće poduzimanje mjera i postupaka u skladu s Izvešćem o sigurnosti i Politikom sprječavanja velikih nesreća te mjera za sanaciju i sprječavanje širenja onečišćenja okoliša,**
- **uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša odnosno provedbu mjera sanacijskog programa,**
- usklađenje postrojenja s uvjetima određenih okolišnom dozvolom, odnosno otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u radu,
- **otklanjanje nepravilnosti i/ili nezakonitosti u postupanju,**
- izradu plana usklađivanja postrojenja s tehničkim standardima zaštite okoliša, elaborata o zaštiti okoliša,

11.9 Postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti

- izradu Izvješća o sigurnosti,
- izradu Politike sprječavanja velikih nesreća,
- **dostavu propisanih informacija ili obavijesti,**
- **provedbu mjera zaštite okoliša i praćenja stanja okoliša (monitoring),**
- obustavu izvođenja radova i rada postrojenja,
- zabranu korištenja znaka EMAS,
- zabranu korištenja znaka zaštite okoliša,
- zabranu korištenja znaka EU Ecolabel.

11.9 Postupanje u slučaju utvrđenih nepravilnosti

U slučaju **neposredne opasnosti** za život i zdravlje ljudi i okoliš, inspektor može **usmenim rješenjem** narediti stranci poduzimanje **hitnih mjera** radi sprječavanja daljnjeg onečišćenja okoliša i osiguranja od neposredne opasnosti, odnosno **zabraniti rad** postrojenja do izvršenja naredbe kada to ocijeni potrebnim, izvijestiti i zatražiti postupanje i drugih nadležnih inspekcija prema posebnim propisima u području okoliša, te poduzeti i druge potrebne mjere.

O donošenju inspektor **odmah obavještava** središnje tijelo državne uprave **nadležno za zaštitu i spašavanje (DSUZ)** i **nadležnu policijsku upravu**.

Pisani otpravak usmenog rješenja mora se otpremiti stranci u **roku od osam dana** od dana donošenja usmenog rješenja.

11.10 Postupanje u slučaju nepoznatog počinitelja

Iz ZOZO čl. 252

Ako onečišćenje okoliša prouzroči **nepoznati onečišćivač**, stranka u inspekcijskom postupku je **jedinica lokalne samouprave** na čijem je području utvrđeno onečišćenje.

Ako utvrdi da onečišćenje predstavlja **neposrednu opasnost za ljude i okoliš**, inspektor će rješenjem narediti jedinici lokalne samouprave mjere za smanjivanje odnosno uklanjanje onečišćenja putem **druge osobe**, odnosno ako to jedinica lokalne samouprave ne učini u roku naređenom u rješenju, mjere će provesti županija na teret proračuna jedinice lokalne samouprave.

11.10 Postupanje u slučaju nepoznatog počinitelja

Iz ZOZZ čl. 33

Na zahtjev inspekcije zaštite okoliša ili kada postoji sumnja, izražena prijavom građana, da je došlo do onečišćenosti zraka čija je kvaliteta takva da može narušiti zdravlje ljudi, kvalitetu življenja i/ili štetno utjecati na bilo koju sastavnicu okoliša, izvršno tijelo Grada Zagreba, grada i općine utvrđuje opravdanost sumnje i u roku od pet dana donosi odluku o potrebi provedbe mjerenja posebne namjene odnosno procjene razine onečišćenosti.

Odluka iz stavka sadrži razdoblje mjerenja ili procjene razine onečišćenosti te način plaćanja troškova posebnih mjerenja ili procjene razine onečišćenosti.

11.10 Postupanje u slučaju nepoznatog počinitelja

Iz ZOZZ čl. 33

Ako se mjerenjem ili procjenom utvrdi da nije došlo do prekomjerne onečišćenosti ili je došlo do prekomjerne onečišćenosti, a onečišćivač nije poznat, troškove snosi jedinica lokalne samouprave čije je izvršno tijelo donijelo odluku

Ako se mjerenjem ili procjenom utvrdi prekomjerna onečišćenost zraka, a onečišćivač je poznat, troškove mjerenja ili procjene snosi onečišćivač prema odluci.

Ako izvršno tijelo Grada Zagreba, grada i općine ne donese odluku, Ministarstvo će osigurati mjerenja posebne namjene ili procjene razine onečišćenosti na trošak i odgovornost jedinice lokalne samouprave čije izvršno tijelo nije donijelo odluku

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Zakon o zaštiti okoliša u članku 258. propisuje da u slučaju kada se inspeksijskim nadzorom utvrdi da je povrijeđen **Zakon o zaštiti okoliša** i/ ili propis donesen na temelju ovoga Zakona, **Ministarstvo** treba podnijeti optužni prijedlog prema Prekršajnom zakonu ako se radi o prekršaju, odnosno podnijeti kaznenu prijavu nadležnom tijelu zbog kaznenog dijela te poduzeti i druge mjere i izvršiti druge radnje koje je ovlašteno poduzeti i izvršiti na temelju Zakona i posebnog propisa. Istu obvezu imaju, prema članku 258. a **Zakona o zaštiti okoliša**, inspeksijske službe nadležne za obavljanje nadzora u području okoliša ako se u koordiniranom inspeksijskom nadzoru utvrdi da je povrijeđen **Zakon** i/ili propis donesen na temelju ovoga Zakona u dijelu koji se odnosi na pojedinu sastavnicu okoliša i zaštitu od utjecaja na okoliš.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Nadzori koje provodi inspekcija zaštite okoliša od ključne su važnosti za otkrivanje povreda propisa o zaštiti okoliša, a time i do takvih povreda koje predstavljaju prekršajna ili kaznena djela protiv okoliša.

Ako se inspeksijskim nadzorom utvrdi da je povrijeđen **Zakon o zaštiti okoliša** i/ili propis i doneseni na temelju njega, Ministarstvo će:

- podnijeti optužni prijedlog prema Prekršajnom zakonu,
- podnijeti kaznenu prijavu nadležnom tijelu zbog kaznenog dijela,
- poduzeti i druge mjere i izvršiti druge radnje koje je ovlašteno poduzeti i izvršiti na temelju ZOZO i posebnog propisa.

Na ovaj način predmeti o inspeksijskom nadzoru u zaštiti okoliša prelaze u sferu državnog odvjetništva i sudstva

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kazneno ili prekršajno djelo?

Zakonom o zaštiti zraka, Glava XIV propisana su prekršajna djela kao i sankcije za kršenje odredbi **Zakona o zaštiti zraka** kojim se kažnjavaju fizičke i pravne osobe za prekršaje utvrđene tijekom upravnog i inspeksijskog nadzora.

Kaznena djela protiv okoliša, propisana u glavi XX. **Kaznenog zakona**, spadaju u kategoriju kaznenih djela za koja se progon vrši po službenoj dužnosti. Ovlašteni je tužitelj državni odvjetnik koji progon pokreće po službenoj dužnosti u javnom interesu.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kazneno ili prekršajno djelo?

Prijedlog za pokretanje prekršajnog ili kaznenog djela donosi IZO nakon što je u inspekcijskom nadzoru utvrdila nezakonita postupanja. Iako u području **PKZ rijetko dolazi do takvih nezakonitosti** koje bi zahtijevale kaznenu prijavu ipak može se pojaviti nedoumica pokrenuti kazneni ili prekršajni postupak. Ako je situacija takva inspektor bi se trebao najprije posavjetovati unutar IZO sa svojim nadređenima. Ako i dalje postoji nedoumica potrebno je posavjetovati se sa državnim odvjetnikom i nakon toga donijeti odluku.

Ako se donese odluka o kaznenom postupku a državni odvjetnik zaključi da se ipak radi o prekršajnom djelu, tada je državni odvjetnik dužan podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

Zakonom o zaštiti zraka, Glava XIV PREKRŠAJNE ODREDBE propisana su prekršajna djela kao i sankcije za kršenje odredbi **Zakona o zaštiti zraka** kojim se kažnjavaju fizičke i pravne osobe za prekršaje utvrđene tijekom upravnog i inspeksijskog nadzora za sve ciljne skupine ovog projekta. Kako smo o ovome dijelu raspravljali veći dio tjedna ovdje ćemo ih samo taksativno nabrojati i identificirati ciljnu skupinu na koju se odnose.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

Članak 145.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 300.000,00 do 600.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- ne osigura praćenje kvalitete zraka prema rješenju o prihvatljivosti zahvata za okoliš ili rješenju o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša (članak 32. stavak 1.), **ONEČIŠĆIVAČ**
- ne provede i financira mjere za smanjivanje onečišćenja zraka utvrđenih u akcijskom planu za poboljšanje kvalitete zraka (članak 46. stavak 8.), **JLS**
- ne provede i financira mjere za smanjivanje emisije onečišćujućih tvari u zrak utvrđenih u kratkoročnom akcijskom planu (članak 47. stavak 7.) **ONEČIŠĆIVAČ**

(2) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i **odgovorna osoba** u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 40.000,00 do 70.000,00 kuna.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se **fizička osoba** – obrtnik novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 250.000,00 kuna.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

Članak 146.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 300.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- izvorne i validirane podatke o obavljenim mjerenjima kvalitete zraka određenima u rješenju o prihvatljivosti zahvata za okoliš ili rješenju o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša i izvješće o razinama onečišćenosti i ocjeni kvalitete zraka ne dostavi nadležnom upravnom tijelu županije, Grada Zagreba i grada do 31. ožujka tekuće godine za proteklu kalendarsku godinu (članak 32. stavak 2.), **ONEČIŠĆIVAČ**
- ne provodi praćenje kvalitete zraka na način propisan pravilnikom iz članka 52. ovoga Zakona (članak 52.), **ISPITNI I REFERENTNI LABORATORIJU**
- obavlja djelatnost praćenja kvalitete zraka, praćenja emisija onečišćujućih tvari iz nepokretnih izvora i provjere ispravnosti mjernog sustava za kontinuirano mjerenje emisija onečišćujućih tvari iz nepokretnih izvora bez dozvole Ministarstva (članak 54. i 57. stavak 1.), **ISPITNI I REFERENTNI LABORATORIJU**

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

– obavlja djelatnost praćenja kvalitete zraka, praćenja emisija onečišćujućih tvari iz nepokretnih izvora i provjere ispravnosti mjernog sustava za kontinuirano mjerenje emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora prema referentnoj metodi mjerenja, odnosno drugoj metodi mjerenja za koju nije ishodila dozvolu Ministarstva (članak 55. stavak 6.), **ISPITNI I REFERENTNI**

LABORATORIJ

– ne obavlja poslove referentnog laboratorija iz članka 60. stavka 2. ovoga Zakona na način propisan pravilnikom iz članka 52. ovoga Zakona (članak 60. stavak 4.), **REFERENTNI**

LABORATORIJ

– obavlja djelatnost osiguranja kvalitete mjerenja i podataka kvalitete zraka bez dozvole Ministarstva (članak 61. stavak 1.), **REFERENTNI LABORATORIJ**

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

(2) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i **odgovorna osoba** u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 25.000,00 do 50.000,00 kuna.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se **fizička osoba** – obrtnik novčanom kaznom u iznosu od 70.000,00 do 150.000,00 kuna.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

Članak 148.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj **županija, Grad Zagreb, odnosno veliki grad** ako:

- ne donese i objavi Program (članak 12. stavci 1. i 2.),
- ne donese izvješće o provedbi Programa za razdoblje od četiri godine (članka 14. stavak 1.).

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj **županija, Grad Zagreb, odnosno grad** ako:

- ne dostavi izvorne i validirane podatke o praćenju kvalitete zraka i izvješće o razinama onečišćenosti i ocjeni kvalitete zraka Agenciji do 30. travnja tekuće godine za proteklu kalendarsku godinu (članak 31. stavak 5.),
- ne dostavi izvorne i validirane podatke o praćenju kvalitete zraka i izvješće o razinama onečišćenosti i ocjeni kvalitete zraka Agenciji do 30. travnja tekuće godine za proteklu kalendarsku godinu (članak 32. stavak 3.).

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

(3) Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj **Grad Zagreb, grad, odnosno općina** ako:

- ne naredi primjenu posebnih mjera zaštite zdravlja ljudi i način njihove provedbe (članak 26. stavak 1.),
- ne informira javnost o pojavi praga upozorenja ili praga obavješćivanja (članak 26. stavak 4.),
- ne donese odluku o mjerenjima posebne namjene ili procjene razine onečišćenosti (članak 33. stavak 2.),
- ne donese akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka (članak 46. stavak 1.),
- ne donese kratkoročni akcijski plan (članak 47. stavak 1.).

(4) Za prekršaje iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka kaznit će se **odgovorna osoba** u županiji, Gradu Zagrebu, velikom gradu, gradu i općini novčanom kaznom u iznosu od 15.000,00 do 25.000,00 kuna.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

Članak 148.a

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 300.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj

Državni hidrometeorološki zavod ako:

- ne osigura provedbu praćenja kvalitete zraka na postajama u državnoj mreži (članak 28. stavak 1.),
- ne ishodi dozvolu iz članka 61. stavka 1. ovoga Zakona (članak 28. stavak 2.),
- ne dostavi Ministarstvu i Agenciji izvorne i validirane podatke i izvješće o razinama onečišćenosti i ocjeni kvalitete zraka do 30. travnja tekuće godine za proteklu kalendarsku godinu (članak 28. stavak 6.).

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Prekršajna djela koja se odnose na PKZ

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 300.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj **Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada** ako:

– ne ishodi dozvolu iz članka 61. stavka 1. ovoga Zakona (članak 28. stavak 3.).

(3) Za prekršaje iz stavaka 1. i 2. ovoga članka kaznit će se i **odgovorna osoba** u **Državnom hidrometeorološkom zavodu i Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada** novčanom kaznom u iznosu od 15.000,00 do 25.000,00 kuna.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Područje PKZ i općenito onečišćenje zraka sankcionira se putem općih kaznenih dijela protiv okoliša

Kaznena djela protiv okoliša, propisana u glavi XX. **Kaznenog zakona**, spadaju u kategoriju kaznenih djela za koja se **progon vrši po službenoj dužnosti**. **Ovlašteni je tužitelj državni odvjetnik koji progon pokreće po službenoj dužnosti u javnom interesu.**

Sukladno čl. 204., st. 1. **Zakona o kaznenom postupku** svatko je dužan prijaviti kazneno djelo za koje se postupak pokreće po službenoj dužnosti, koje mu je dojavljeno ili za koje je saznao.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

U Republici Hrvatskoj ne postoje specijalizirane policijske jedinice koje bi se bavile ekološkim kriminalom **niti u okviru državnog odvjetništva postoji poseban odjel za ekološki kriminalitet**. Kazneni progon, a budući da je za većinu kaznenih djela iz glave XX. **Kaznenog zakona** propisana kazna zatvora do pet godina, za kaznena djela protiv okoliša u pravilu će se **voditi kazneni postupak s jednostavnijim procesnim formama**. To znači da se za **ova kaznena djela ne provodi istraga već državni odvjetnik može naložiti istražitelju provođenje dokaznih radnji ili pak sam provesti dokazne radnje koje su svrhovite za podizanje optužnice**. Istragu je, kao poseban stadij kaznenog postupka, moguće provesti za kazneno djelo onečišćenja okoliša, čl. 193., st. 2. **Kaznenog zakona**, kada je došlo do ugrožavanja života ili zdravlja ljudi te za oblike teških kaznenih djela protiv okoliša propisane čl. 214., st. 1. i 2. i 5. **Kaznenog zakona**. Ni za jedno od ovih kaznenih djela istraga nije obligatorna te državni odvjetnik može, sukladno čl. 341., st. 3. **Zakona o kaznenom postupku**, podići neposrednu optužnicu.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Za progon kaznenih djela protiv okoliša od iznimne je važnosti podnošenje detaljnih i kvalitetnih kaznenih prijava, uz navođenje svih dokaza koja su nadležnim upravnim tijelima dostupna kao i poduzimanje potrebnih radnji da bi se sačuvali tragovi kaznenog djela te drugi dokazi, a sukladno čl. 204. Zakona o kaznenom postupku.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Za kaznena djela iz ove glave **Kaznenog zakona** nije moguće provođenje posebnih dokaznih radnji iz čl. 332. ZKP-a, koje obuhvaćaju, *između ostalog*, nadzor i tehničko snimanje razgovora i drugih komunikacija na daljinu, presretanje, prikupljanje i snimanje računalnih podataka itd., osim ako ova kaznena djela ne bi bila počinjena u sastavu zločinačkog udruženja. Kod **kaznenih djela protiv okoliša u pravilu će biti neophodno izvesti dokaz vještačenjem**, odnosno zatražiti **nalaz i mišljenje vještaka odgovarajuće struke kako bi se uopće utvrdilo postojanje kaznenog djela a potom i krivnja okrivljenika**. Zakonski opis kaznenih djela protiv okoliša sadrži pojmove koje je potrebno protumačiti uz pomoć vještaka različitih struka, primjerice biokemičara i meteorologa, ovisno o kojem se kaznenom djelu radi odnosno koja je sastavnica okoliša, tj. zraka ugrožena.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Kaznena djela protiv okoliša u pravilu su kaznena djela ugrožavanja, za postojanje kaznenog djela nije potrebno da dođe do povređivanja zaštićenog pravnog dobra odnosno okoliša. Tužitelj treba dokazati da je radnja dovela do ugrožavanja okoliša te krivnju počinitelja. Za ova kaznena djela predviđeno je kažnjavanje za nehaj, s obzirom na to da će se najčešće i raditi o počinjenju djela s ovim oblikom krivnje.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Kazneno djelo onečišćenja okoliša iz članka 193. **Kaznenog zakona** propisuje da **tko protivno propisima otpusti, unese ili ispusti količinu tvari** ili ionizirajućeg zračenja u **zrak**, tlo, podzemlje, vodu ili more kojom se može **trajnije ili u znatnoj mjeri** ugroziti njihova kakvoća ili se mogu u znatnoj mjeri ili na širem području ugroziti životinje, bilje ili gljive, ili se može ugroziti život ili zdravlje ljudi, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Tko **otpusti, unese ili ispusti tvari** ili ionizirajuće zračenje u **zrak**, tlo, podzemlje, vodu ili more i time **ugrozi život ili zdravlje ljudi**, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka 193. počini **iz nehaja**, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine, a za kazneno djelo iz stavka 2. ovoga članka kaznom zatvora do tri godine.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

- Kazneno djelo ugrožavanja okoliša postrojenjem iz članka 197. **Kaznenog zakona** propisuje da tko **protivno propisima rukuje postrojenjem** u kojem se odvijaju **opasni postupci** ili u kojem su pohranjene ili se koriste **opasne tvari ili pripravci** koji mogu izvan postrojenja trajnije ili u znatnoj mjeri **ugroziti kakvoću zraka**, tla, podzemlja, vode ili mora, ili u znatnoj mjeri ili na širem području **ugroziti životinje, bilje ili gljive**, ili **ugroziti život ili zdravlje ljudi**, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Tko kazneno djelo počini iz nehaja, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

- Kazneno djelo **ugrožavanja okoliša radioaktivnim tvarima** iz članka 198. **Kaznenog zakona** propisuje da onaj tko se **protivno propisima** proizvodi, prerađuje, rukuje, koristi, posjeduje, skladišti, prevozi, uvozi, izvozi ili odlaže nuklearni materijal ili druge opasne radioaktivne tvari tako da može trajnije ili u znatnoj mjeri ugroziti **kakvoću zraka**, tla, podzemlja, vode ili mora, ili u **znatnoj mjeri ili na širem području** ugroziti životinje, bilje ili gljive ili ugroziti život ili zdravlje ljudi, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počini **iz nehaja**, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine.

11.11 Inspekcija zaštite okoliša i sustav sudstva i državnog odvjetništva

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

- **Kazneni zakon** u članku 214. propisuje kao **teška kaznena djela**, odnosno kao kvalificirana, kaznena djela iz članka 193., članka 197., članka 198. **Kaznenog zakona** kojima je **prouzročena teška tjelesna ozljeda jedne ili više osoba**, ili se promjene prouzročene onečišćenjem **ne mogu dulje vrijeme otkloniti, ili nastupi velika nesreća**, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.
- Ako je kaznenim djelima prouzročena **smrt jedne ili više osoba**, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Grad Sisak je pokrenuo tužbeni postupak protiv odgovornih osoba u INA-i zbog onečišćenja okoliša. U veljači 2007 grad Sisak je na Općinskom sudu predao tužbu protiv odgovornih osoba u INA-i zbog prekomjernog onečišćenja zraka.

Prema prvom tužbenom zahtjevu, Sisak je tražio prekid onečišćenja i modernizaciju pogona. Drugim tužbenim zahtjevom od INA-e je tražio isplatu odštete od 11 milijuna kuna.

U studenom 2011. tužba je odbijena.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Posebno je zanimljiv slučaj Karlovačke pivovare, koji je presuđen po bivšem Kaznenom zakonu (KZ/97)22 za teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti (čl. 271. st. 2. KZ/97) u vezi s dovođenjem u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom (čl. 263. st. 2. KZ/97). Županijski sud u Zagrebu je osudio Karlovačku pivovaru kao pravnu osoba jer njezine odgovorne osobe nisu zaustavile istjecanje ugljičnog dioksida, premda su znale da su 25. studenog 2006. iz pivovare velike količine tog plina ispuštane u kanalizaciju, koji je zatim dospio u potok iz kojeg je isparavao i tako ugušio oštećenika i njegovo psa koji su se šetali uz taj potok, kao i patku koja se tamo nalazila.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Pritom je Karlovačka pivovara osuđena na novčanu kaznu u iznosu od 3 milijuna kuna, dok je pet odgovornih osoba osuđeno na zatvorske kazne: direktor tehničkog sektora, rukovoditelj tehničkih usluga, rukovoditeljica odjela proizvodnje piva rukovoditeljica odjela sigurnosti i zaštite na radu te voditelj tima za proizvodnju piva.

Presudu je konačno potvrdio i Vrhovni sud

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Općinsko državno odvjetništvo u Sisku podnijelo je u listopadu 2007. Općinskom sudu u Sisku optužni prijedlog protiv Branka Pastuovića (kao odgovorne osobe u pravnoj osobi) zbog kaznenog djela onečišćenja okoliša iz čl. 250. st. 1. Kaznenog zakona, te protiv Rafinerije nafte u Sisku zbog kaznenog djela onečišćenja okoliša iz čl. 250. st. 1. Kaznenog zakona u svezi čl. 3. st. 1. i 2. Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela.

Optužnim prijedlogom (kaznena prijava) okrivljenom Branku Pastuoviću stavlja se na teret da je od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2006., kao direktor Rafinerije nafte Sisak, znajući da su proizvodna postrojenja zastarjela i da nisu prilagođena za preradu sirove nafte one kvalitete koju su uvozili i prerađivali, dozvolio da se u proizvodnom procesu i nadalje prerađuje nafta sa sadržajem sumpora većim od 1,0 %.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Postupio je tako, smatraju u Općinskom državnom odvjetništvu, iako su rješenjem Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva od 22. ožujka 2004. do provođenja sanacijskih mjera zabranjena prerada nafte s više od 1 posto sumpora. Pri tome je kao rezultat proizvodnog procesa prerade nafte, u naselju Caprag došlo do zagađenja zraka, odnosno prekomjernog onečišćenja sumpornim dioksidom i vodikovim sulfidom, što je moglo negativno utjecati na zdravlje ljudi, vegetaciju i materijalna dobra.

Drugookrivljeno trgovačko društvo Rafinerija nafte Sisak tereti se da je kaznenim djelom koje je počinio okrivljeni Pastuović kao direktor, onečistilo zrak u mjeri koja može pogoršati uvjete života ljudi.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Prije toga **Prekršajni sud u Sisku** 3. veljače 2004. godine donio je presudu kojom se zbog zagađenja Rafinerija nafte Sisak kažnjava sa 100.000 kuna, a njezin tadašnji direktor Branko Pastuović s 10.000 kuna. Visoki prekršajni sud u Zagrebu potvrdio je presudu Prekršajnog suda u Sisku.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Zbog propusta odgovorne osobe je 17. kolovoza 2009. pri demontaži termoizolacije s cijevi izmjenjivača u Rafineriji nafte Sisak došlo do zapaljenja vodika koji se pod tlakom nalazio u cijevi pri čemu su dvojica radnika zadobila teške tjelesne ozljede.

Policija u Sisku podnijela je Općinskom državnom odvjetništvu u Sisku kaznenu prijavu zbog dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom protiv 60-godišnjaka, koji je kao odgovorna osoba izdao dozvolu za izvođenje radova, iako prethodno nije utvrdio da se radovi mogu izvesti na siguran način.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Prijava nadležnom odvjetništvu u Pazinu protiv odgovornih u tvornici Rockwool Adriatic i tvrtke koja je izradila studiju o utjecaju na okoliš podnijeta je u studenom 2006. godine od strane ekološke udruge Ekop Istra

U ekološkoj udruzi Ekop Istra smatrali su da je predugovor koji je sklopljen s onečišćivačem protuzakonit i štetan jer se potpisao prije nego što je napravljena studija o okolišu, koju ne smatraju vjerodostojnom jer je njenu izradu platila kompanija.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

Općinsko državno odvjetništvo u Pazinu 2007. odbacilo je kaznenu prijavu koju je ekološka udruga Ekop Istra podnijela protiv odgovornih u tvornici kamene vune Rockwool Adriatic d.o.o. iz Pićana i zagrebačke tvrtke Ekonerg koja je za tvornicu izradila studiju o utjecaju na okoliš.

U priopćenju koje potpisuje zamjenica općinskog državnog odvjetnika Ksenija Prebježić stoji da je prijava odbačena jer je provjerom navoda iznesenih u njoj ustanovljeno kako ne postoje obilježja kaznenog dijela onečišćenja okoliša iz čl.250. st.1. Kaznenog zakona.

11.5 Primjer kaznenog dijela sa područja PKZ

Kaznena djela koja se odnose na PKZ

"U fazi kada je gradnja tvornice kamene vune tek u začetku i kada se ona gradi sukladno svim dobivenim dozvolama od strane nadležnih tijela, nije utvrđeno da bi odgovorene osobe od strane trgovačkih društava Rockwool Adriatic i Ekoneg svojim svojim djelovanjem postupale protivno pozitivnim propisima RH iz područja zaštite okoliša, kao što nije utvrđeno da je gradnjom tvornice okoliš Pićana onečišćen ili da su pogoršani uvjeti življenja u tom dijelu Istre"- navodi se u obrazloženju Općinskog državnog odvjetništva.

EKONERG

EKONERG

Institut za energetiku i zaštitu okoliša

INZRAK

HVALA NA PAŽNJI